

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

САОБРАЋАЈНИ ФАКУЛТЕТ

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

Наставно-научно веће Саобраћајног факултета је на својој седници одржаној 19.2.2014. године донело Одлуку (број 101/2 од 25.2.2014.) о именовању Комисије за оцену подобности кандидата и теме за израду докторске дисертације кандидаткиње мр Марјане Чубранић Добродолац, дипл. псих., под називом "ПЕРЦЕПЦИЈА РИЗИКА И ПОНАШАЊЕ ВОЗАЧА", у саставу:

1. Др Крсто Липовац, дипл. инж., ванредни професор Саобраћајног факултета,
2. Др Светлана Чичевић, дипл. псих., ванредни професор Саобраћајног факултета,
3. Др Владан Тубић, дипл. инж., редовни професор Саобраћајног факултета,
4. Др Борис Антић, дипл. инж., доцент Саобраћајног факултета,
5. Др Миланко Чабаркапа, дипл. псих., ванредни професор Филозофског факултета.

Комисија Наставно-научном већу Саобраћајног факултета по прегледу пријаве подноси следећи:

ИЗВЕШТАЈ

1. Подаци о кандидаткињи

1.1 Биографија

Мр Марјана Чубранић-Добродолац рођена је 07.04.1978. године у Пожаревцу. Гимназију је завршила у Петровцу на Млави. Дипломирала је психологију на Филозофском факултету Универзитета у Београду 2005. године. Одбранила је дипломски рад, са темом из области Саобраћајне психологије: „Особине личности возача и саобраћајне незгоде“. Одбранила је магистарску тезу 2009. године на

Факултету за пословне студије Мегатренд Универзитета у Београду. Назив магистарске тезе је „Значај интервјуа као методе професионалне селекције“.

Од 2005. године је била ангажована као сарадник у настави на Катедри за саобраћајну психологију на Саобраћајном факултету, на следећим наставним предметима: Саобраћајна психологија, Основи ергономије, Понашање корисника и Управљање људским ресурсима. У звање асистента изабрана је 2010. године. Области интересовања: понашање возача, перцепција, ергономија, професионална селекција кадрова, умор, стрес на раду. Аутор је 40 радова, од којих је 6 у међународним часописима, 17 радова у зборницима радова са међународних научних и стручних скупова, 2 рада у темским зборницима, 4 рада у националним часописима и 10 радова у зборницима националних научних и стручних скупова. Члан је Друштва психолога Србије.

1.2. Стечено научноистраживачко искуство

Магистраска теза под називом „Значај интервјуа као методе професионалне селекције“ одбрањена је 24.11.2009. године и припада области Управљања људским ресурсима. Ментор је био професор др Живко Кулић.

Списак референци

Радови објављени у научним часописима међународног значаја – M20

1. **Marjana Čubranić-Dobrodolac**, Svetlana Čičević, Momčilo Dobrodolac, Milkica Nešić (2013). The risks associated with using a mobile phone by young drivers, Transport 28 (4), 381 – 388, ISSN 1648-4142, IF2012= 1,081 – **M22**.
2. Momčilo Dobrodolac, Dejan Marković, **Marjana Čubranić-Dobrodolac**, Nebojša Denda (2012). Using work stress measurement to develop and implement a TQM programme: a case of counter clerks in Serbian Post, Total Quality Management and Business Excellence, DOI: 10.1080/14783363.2012.704280, ISSN 1478-3363, IF2012= 0,894 – **M23**.
3. Momčilo Dobrodolac, Goran Marković, **Marjana Čubranić-Dobrodolac**, Svetlana Čičević (2012). A Model for the Allocation of Limited Resources for Technological Improvement: A Case of Courier Service, Engineering Economics, 23(4), 348 - 356, ISSN 1392-2785, IF 2012= 0,972 – **M22**.
4. Svetlana Čičević, Vladan Tubić, Milkica Nešić, **Marjana Čubranić-Dobrodolac** (2011). Young drivers perceptual learning style preferences and traffic accidents, Promet – Traffic and Transportation, 23(3), 225 – 233, ISSN 0353-5320, IF 2011= 0,177 – **M23**.

5. Momčilo Dobrodolac, **Marjana Čubranić-Dobrodolac**, Dejan Marković, Mladenka Blagojević (2010). Employees' emotional wellbeing – the step to successful implementation of total quality management; Case study of Serbian Post, African Journal of Business Management, 4(9), 1745-1752, ISSN 1993-8233, IF2009= 1.105 – **M23**.

6. Svetlana Čičević, **Marjana Čubranić-Dobrodolac**, Andreja Samčović(2012). Student's attitudes towards learning in educational environment, International Journal of Computer Science Research and Application, Vol. 02, Issue 01 (Special Issue), 101-108, ISSN 2012-9564 – **M24**.

Зборници међународних научних скупова– M30

7. Ana Trpković, Branimir Stanić, Snežana PejčićTarle, **Marjana Čubranić-Dobrodolac** (2013). Traffic Design Improvements for Elderly Pedestrians, U susret humanom gradu, IV Međunarodna konferencija – Novi Sad, Srbija, 87-94 - **M33**.

8. Ana Trpković, Branimir Stanić, **Marjana Čubranić-Dobrodolac** (2013). Aging Population - New Challenge for Traffic Engineers, Sustainable Urban and Transport Planning, International Conference, Beograd, Srbija, 177-186-**M33**.

9. Svetlana Čičević, Momčilo Dobrodolac, **Marjana Čubranić-Dobrodolac** (2012). Work related stress of postal clerks, The Proceedings of International Conference on Traffic and Transport Engineering – ICTTE, Belgrade 2012, Beograd, Srbija, 62- 63- **M33**.

10. Ana Trpković, **Marjana Čubranić-Dobrodolac**, Snežana Pejčić Tarle, Branimir Stanić (2011). Traffic design for sustainable senior mobility, The proceedings of 3rd International conference “Towards a human city”, Novi Sad, Srbija, 221-229, ISSN 978-86-7892-349-4-**M33**.

11. Svetlana Čičević, **Marjana Čubranić-Dobrodolac**, Andreja Samčović(2011). Student's attitudes towards learning in educational environment, The 6th International Conference on Virtual Learning ICVL 2011, Bucharest, Romania, 427-433-**M33**.

12. **Marjana Čubranić-Dobrodolac**, Svetlana Čičević, Momčilo Dobrodolac, Andreja Samčović (2011). Driver Distraction and In-vehicle Information System, XLVI International Scientific Conference on Information, Communication and Energy Systems and Technologies - ICEST 2011, Niš, Srbija, 728-731, ISBN 978-866125-033-0-**M33**.

13. Svetlana Čičević, **Marjana Čubranić-Dobrodolac**, Milkica Nešić (2011). Analysis of Internet Use Among College Students, XLVI International Scientific Conference on Information, Communication and Energy Systems and Technologies - ICEST 2011, Niš, Srbija, 337-340, ISBN 978-866125-033-0- **M33**.

14. Svetlana Čičević, **Marjana Čubranić-Dobrodolac** (2011). Exploring The Youth Environmental Attitudes and Intentions to Travel Behaviour Change, Shaping climate friendly transport in Europe: Key findings & future directions - REACT 2011, Beograd, Srbija, 337-345, ISBN 978-86-7395-282-6-**M33**.
15. **Марјана Чубранић-Добродолац**, Светлана Чичевић (2011). Дистракције код возача условљене информационим системима у возилу, VII Конференција са међународним учешћем Дани примењене психологије у Нишу, Србија, 57-57, ISBN 978-86-7395-282-6 - **M34**.
16. Светлана Чичевић, **Марјана Чубранић-Добродолац**, Милкица Нешић (2011). Употреба информационо-комуникационих технологија међу студентима, VII Конференција са међународним учешћем Дани примењене психологије у Нишу, Србија, 60-60, ISBN 978-86-7395-282-6-**M34**.
17. Momčilo Dobrodolac, Dejan Marković, Mladenka Blagojević, **Marjana Čubranić Dobrodolac** (2010). Using Employees' Work Stress Measurement to Improve Business Process; Case Study of Postal Industry, The first T.I.P. Conference – Trends and Innovation for the Postal Market, Lausanne, Switzerland -**M33**.
18. **Marjana Čubranić-Dobrodolac**, Svetlana Čičević, Vladan Tubić (2010). Older driver's road traffic accidents, 12th International Conference Dependability and quality management ICDQM-2010, Beograd, Srbija, 332—340-**M33**.
19. Svetlana Čičević, **Marjana Čubranić-Dobrodolac** (2010). Fatigue and drivers' safety, 12th International Conference Dependability and quality management, ICDQM-2010, Beograd, Srbija, 350-357-**M33**.
20. **Marjana Čubranić**, Momčilo Dobrodolac, Svetlana Čičević (2009). Kreiranje web upitnika za selekciju kadrova, Proceedings of the 12th International Conference Dependability and Quality Management - ICDQM-2009, Beograd, Srbija, 763 – 769-**M33**.
21. Светлана Чичевић, **Марјана Чубранић-Добродолац** (2009). Процењивање стреса возача, II међународни научни симпозијум Нови хоризонти саобраћаја и комуникација, Универзитет у источном Сарајеву, Саобраћајни факултет, Добој, 119-122-**M33**.
22. Svetlana Čičević, **Marjana Čubranić-Dobrodolac** (2008). Distribution of Learning Styles Among Young Drivers, MicroCAD. International Scientific Conference, Miskolc, Hungary, 127-133 -**M33**.
23. Svetlana Čičević, **Marjana Čubranić**, Milina Živanović (2008). Prevencija saobraćajnih nezgoda na osnovu poznavanja stilova učenja vozača, Proceedings of the 11th International Conference, Dependability and quality management ICDQM 2008, Beograd, Srbija, 539-546-**M33**.

Националне монографије, тематски зборници, лексикографске и картографске публикације националног значаја; научни преводи и критичка издања грађе, библиографске публикације – М40

24. Светлана Чичевић, **Марјана Чубранић-Добродолац** (2012). Ставови радника према сценарију промене радног места, Психички развој, ментално здравље и рад, Филозофски факултет Универзитета у Нишу, Србија, 274-292, ISBN 978-86-7379-258-3-**М45**.

25. **Марјана Чубранић-Добродолац**, Светлана Чичевић (2012). Утицај умора возача на безбедност у саобраћају, Психички развој, ментално здравље и рад, Филозофски факултет Универзитета у Нишу, Србија, 292-308, ISBN 978-86-7379-258-3-**М45**.
Часописи националног значаја– **М50**

26. Светлана Чичевић, **Марјана Чубранић-Добродолац** (2012). Утицај умора на безбедност возача на путевима, Пут и саобраћај, број 2, 15-25, ISSN 0478-9733 – **М52**.

27. Светлана Чичевић, **Марјана Чубранић-Добродолац**, Milkica Nešić (2012). Odnos zaposlenih prema scenariju promene radnog mesta, Ekonomski vidici, 17(1), 95-119, ISSN 0354-913- **М53**.

28. Светлана Чичевић, **Марјана Чубранић** (2009). Povezanost stilova učenja i saobraćajnih nezgoda vozača. Tehnika - Saobraćaj, vol.56, br. 2, 13-22-**М52**.

29. **Marjana Čubranić**, Momčilo Dobrodolac (2008). Rukovođenje u organizaciji, Savremena pošta, број 2/2008, 22 – 32-**М53**.

Зборници скупова националног значаја– М60

30. Светлана Чичевић, **Марјана Чубранић** (2010). Ризици и учесталост употребе мобилних телефона код младих возача, Књига апстракта са 9. саветовања техникама регулисања саобраћаја Индикатори у саобраћајном инжењерству, Суботица, Србија, 32-37-**М64**.

31. **Марјана Чубранић-Добродолац**, Светлана Чичевић, Владан Тубић (2010). Перцепција ризика младих возача, Књига апстракта са 9. саветовања о техникама регулисања саобраћаја Индикатори у саобраћајном инжењерству, Суботица, Србија, 38-43- **М64**.

32. Светлана Чичевић, **Марјана Чубранић** (2009). Стилони учења и професионално усмерење. Зборник радова са четврте конференције Дани Примењене психологије: Личност, професионално усмерење и радни контекст. Ниш, Филозофски факултет, Србија, 63-77-**М63**.

33. Светлана Чичевић, **Марјана Чубранић** (2009). Употреба мобилних телефона током вожње. Књига резимеа са V Конференције- Дани примењене психологије, Универзитет у Нишу, Филозофски факултет, Департман за психологију, Ниш, Србија, 55-63-**М64**.

34. **Марјана Чубранић**, Светлана Чичевић (2009). Примена веб упитника у селекцији кадрова. Књига резимеа са 57. Научно- стручног скупа психолога Србије, Палић, Србија, 58 – 59- **М64**.

35. Светлана Чичевић, **Марјана Чубранић** (2009). Фактори стреса на раду шалтерских службеника. Књига резимеа са 57. Научно-стручног скупа психолога Србије, Палић, Србија, 63–64-**М64**.

36. Светлана Чичевић, **Марјана Чубранић** (2008). Преференција стилова учења младих возача. Књига резимеа са 56. Сабора психолога Србије -Развој и стандардизација у психологији, Копаоник, Србија, 168 – 16- **М64**.

37. Светлана Чичевић, **Марјана Чубранић** (2008). Фактори саобраћајних незгода идоминантни стилови учења код младих возача. Књига резимеа са 56. Сабора психолога Србије, Развој и стандардизација у психологији, Копаоник, Србија, 170 – 171-**М64**.

38. Светлана Чичевић, **Марјана Чубранић** (2008). Повезаност стилова учења и саобраћајних незгода возача. Књига апстракта са Регионалног саветовања– Саобраћајно инжењерство– ТЕС 2008, Сомбор, Србија, 82 – 83-**М64**.

39.Светлана Чичевић, **Марјана Чубранић** (2008). Силови учења и професионално усмерење. Књига резимеа са IV Конференције- Дани примењене психологије, Универзитет у Нишу, Филозофски факултет, Департман за психологију, Ниш, Србија, 28 – 29 -**М64**.

Магистарска теза– М70

40. **Марјана Чубранић**-Добродолац (2009). Значај интервјуа као метода професионалне селекције, Факултет за пословне студије, Мегатренд универзитет, Београд-**М72**.

Истраживачки пројекти:

1. Савремене методе за анализу капацитета и нивоа услуге деоница путева, наручилац: Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије, 2008 – 2011.

2. Управљање критичном инфраструктуром за одрживи развој у поштанском, комуникационом и железничком сектору Републике Србије, наручилац: Министарство просвете, науке и технолошког развоја, 2011 – 2014.

1.3. Оцена подобности кандидата за рад на предложеној теми

Комисија је мишљења, заснованог на напред изнетим чињеницама о досадашњем раду и резултатима, да кандидат испуњава све услове за рад на предложеној теми.

2. Предмет и циљ истраживања

Човек је најзначајнији, али и најсложенији чинилац безбедности саобраћаја. Претходно наведена истраживања доказала су да безбедно функционисање саобраћаја великим делом зависи од људског фактора, унутрашњих извора понашања и индивидуалне реакције на ситуације са којима се возач сусреће на путу. Учешће у саобраћају захтева од возача способности, знање, вештине и безбедно понашање. Ово зависи од саобраћајне културе, мотивисаности за вожњу и слично. Недостатак неког од ових елемената може довести до настанка грешке, која за последицу може имати појаву саобраћајне незгоде. Када се говори о доминантним карактеристикама возача, многа истраживања су показала јаку повезаност између перцепције ризика и укључености у незгоде (Липовац, 2008). Разумевање фактора саобраћајних незгода који се тичу возачеве процене ризика, повећава способност да се дефинишу одговарајуће мере и усмере акције, како би се умањиле негативне последице неадекватног понашања.

Иако је јасно да ниједна теорија не може у целини повезати све аспекте ризичног понашања са саобраћајним незгодама, теорије и модели су важни за разумевање како промене на возилу, путу, друштвене промене и промене законодавства могу утицати на понашање возача (Јовановић, 2003).

Предмет истраживања у предложеној докторској дисертацији је перцепција ризика и понашање возача у саобраћају, на опасним местима, а на основу објективних (заснованих на статистичким подацима) и субјективних (заснованих на анкетним истраживањима) метода, као и на основу теренских истраживања (видео и фото снимања, примене GPS и друге савремене технологије, мерења брзине возила итд).

Основни циљ истраживања у оквиру ове докторске дисертације јесте да се предложи метод за процену ризичног понашања возача и да се на основу такве процене дефинише оптималан модел перцепције ризика који би резултирао моделирањем понашања возача на опасним местима на путу. Крајњи циљ је унапређење нивоа безбедности саобраћаја изменом негативних ставова и развијањем возачке свести, како на проучаваним опасним местима, тако и на целој путној мрежи.

Најзначајнија литература коју кандидаткиња у пријави наводи да ће се при изради докторске дисертације користити јесте:

- [1] Aarts, L., Van Schagen, I. N. L. G. (2006). Driving speed and the risk of road crashes; review. *Accident Analysis and Prevention* 38, 215-224.
- [2] ACEA-European Automobile Manufacturers' Association (2010). Vehicle in use http://www.acea.be/news/news_detail/vehicles_in_use/
- [3] Antić, B., Vujanić, M., Lipovac, K., Pešić, D. (2011). Estimation of the traffic accidents costs in Serbia by using dominant costs model, *Transport* 26 (4), 433-440.
- [4] Boholm, A. (1998). Comparative studies of risk perception: a review of twenty years of research. *Journal of Risk Research* 1 (2), 135-163.
- [5] Botticher, A., Van Der Molen, H. (1985). Risicomodellen als determinanten van voorlichting en andere verkeersveiligheidsmaatregelen. Traffic Research Centre Report VK 85- 21. Groningen.
- [6] Brijs T., Van den Bossche, F., Wets, G. Karlis, D. (2006). A model for identifying and ranking dangerous accident locations: a case study in Flanders. *Statistica Neerlandica* 60 (4), 457-476.
- [7] CARE-Community database on Accidents on the Roads in Europe. (2012): EU road fatalities. http://ec.europa.eu/transport/road_safety/pdf/observatory/trends_figures.pdf.
- [8] Cauzard J. P. (2004). European drivers and road risk. Part 1 Report on principal analyses. SARTRE 3 reports Part3., 288 p.
- [9] Чичевић, С., Чубранић Добродолац, М. (2012). Утицај умора на безбедност возача на путевима, *Пут и саобраћај* 2, 15-25.
- [10] Čičević, S., Tubić, V., Nešić, M., Čubranić-Dobrodolac, M. (2011). Young Drivers Perceptual Learning Styles Preferences and Traffic Accidents, *Promet - Traffic and Transportation*, 225-233.
- [11] Čubranić-Dobrodolac, M., Čičević, S., Dobrodolac, M., Nešić, M. (2013). The risks associated with using a mobile phone by young drivers, *Transport* 28 (4), 381 – 388.
- [12] Чубранић-Добродолац, М., Чичевић, С., Тубић, В. (2010). Перцепција ризика младих возача, Књига апстракта са 9. саветовања о техникама регулисања саобраћаја. Индикатори у саобраћајном инжењерству, Суботица.
- [13] De Blaeij, A. T., Van Vuuren, D. J. (2003). Risk perception of traffic participants. *Accident Analysis and Prevention* 35 (2), 167-175.
- [14] Deublein, M., Schubert, M. (2013). Prediction of road accidents: A Bayesian hierarchical approach. *Accident Analysis and Prevention* 51, 274-291.

- [15] Dewar, R. E. (2002). Human Factors In Traffic Safety. Lawyers & Judges Publishing Company: Tuscon, AZ. 33-150.
- [16] DfT (2005). Road Casualties in Great Britain 2004, Department for Transport, London, http://www.dft.gov.uk/stellent/groups/dft_transstats/documents/page/dft_transstats_040997.pdf.
- [17] Dula, C. S., Ballard, M. E. (2003). Development and evaluation of a measure of dangerous, aggressive, negative emotional, and risky driving. Journal of Applied Social Psychology 33 (2), 263-282.
- [18] Dupont, E., Martensen, H., Papadimitriou, E., Yannis, G. (2010). Risk and protection factors in fatal accidents. Accident Analysis and Prevention 42 (2), 645-653.
- [19] Elvik R. (2008). A Survey of Operational Definition of Hazardous Road Locations in Some European Countries, Accident Analysis and Prevention 40, 1830–1835.
- [20] ERSO - The European Road Safety Observatory. (2011b): Traffic Safety Basic Facts: Urbanarea.http://ec.europa.eu/transport/road_safety/pdf/statistics/dacota/bfs2010_dacota_intras_urbanareas.pdf.
- [21] ERTRAC-European Road Transport Research Advisory Council. (2008). ERTRAC research framework: Steps to implementation, ERTRAC.
- [22] Fuller, R. (1991). Behavior analysis and unsafe driving: warning learning trap ahead! Journal of Applied Behavior Analysis 24 (1), 73–75.
- [23] Gregoriades, A., Mouskos, K. C., Kyriacos C. (2013). Black spots identification through a Bayesian Networks quantification of accident risk. Transportation Research Part C 28, 28-43.
- [24] Hafeez, I., Kamal, M. A., (2008). Accidents black spots on highways and their low cost remedial measures. Urban Transport XIV: Urban Transport and the Environment in the 21st Century Book Series: Wit Transactions on the Built Environment, 101, 691-700.
- [25] Jovanović, D., Lipovac, K., Stanojević, P., Stanojević, D. (2011). The effects of personality traits on driving-related anger and aggressive behaviour in traffic among Serbian drivers. Transportation Research Part F-Traffic Psychology and Behaviour 14 (1), 43-53.
- [26] Јовановић, Д. (2003). Феноменологија и етиологија понашања учесника у саобраћају. Магистарски рад, ФТН Нови Сад.
- [27] Liewellyn, D. J. (2003). The psychology of physical risk taking behaviour. Doctoral thesis, University of Strathclyde, Glasgow, Scotland.

- [28] Липовац, К. (2008). Безбедност саобраћаја, ЈП Службени лист, Београд.
- [29] Lipovac K., Vujanić M., Marić, B., Nešić, M. (2013). The influence of a pedestrian countdown display on pedestrian behavior at signalized pedestrian crossings, *Transportation Research Part F: Traffic Psychology and Behaviour* 20, 121-134.
- [30] Lord, D., Mannering, F. (2010). The Statistical analysis of Crash Frequency Data: A Review and Assessment of Methodological Alternatives, *Transportation Research Part A* 44, 291-305.
- [31] McDonald, S. (2002). Psychology of Aggressive Driving and Road Rage. <http://www.thinkingdriver.com/driverpsychology.pdf>.
- [32] McKenna, F. P., Horswill, M. S. (2006). Risk taking from the participant's perspective: The case of driving and accident risk. *Health Psychology* 25 (2), 163-170.
- [33] Милошевић С. (2002). Перцепција, пажња и моторна активност, Завод за уџбенике и научна средства, Београд.
- [34] Naatanen, R., Summala, H. (1976). Road-user behavior and traffic accidents. Amsterdam: North-Holland.
- [35] NHTSA - National Highway Traffic Safety Administration (2008). Traffic safety facts. Effects of alcohol on motorcycle riding skills. Traffic tech – Technology transfer series.
- [36] Pešić, D., Vujanić, M., Lipovac K., Antić, B. (2011). Analysis of possibility for traffic safety improvement based on Serbian traffic violation database analysis, *Scientific Research and Essays* 6 (29), 6140-6151.
- [37] Pešić D., Vujanić M., Lipovac K., Antić B. (2010). An integrated method of identifying and ranking danger spots for pedestrians on microlocation, *Transport* 27(1).
- [38] C3O (2013). http://www.who.int/violence_injury_prevention/road_safety_status/2013/en/
- [39] Underwood, G., Chapman, P., Bowden, K., Crundall, D. (2002a). Visual search while driving: Skill and awareness during inspection of the scene. *Transportation Research Part F* 5, 87–97.
- [40] Вујанић, М., Антић, В., Пешић, Д. (2006). Троцепни систем анализе безбедности саобраћаја као метод утврђивања црних тачака, Научно-стручни скуп "Безбедност саобраћаја на коридору X", Зборник радова стр. 179 – 186, Саобраћајни факултет у Београду, Београд.
- [41] Wahlberg, A. E. (2001). The theoretical features of some current approaches to risk perception. *Journal of Risk Research*, 237 - 250.

- [42] Wilde, G. J. S. (2002). Does risk homeostasis theory have implications for road safety? British Medical Journal 324(7346), 1149-1151.
- [43] Zuckerman, M. (2000). Are you a risk taker?, Psychology Today, Nov/Dec; 52-57; 82—87.
- [44] <http://www.abs.gov.rs/doc/Statisticki%20izvestaj%20o%20stanju%20BS%20u%20RS%20za%202012.pdf>
- [45] <http://www.attitudes-roadsafety.eu/home/news/news-single-view/article/sartre4-final-conference/>
- [46] <http://www.mup.gov.rs/cms/resursi.nsf/Zakon%20o%20bezbednosti%20saobracaja%20na%20putevima.pdf>

3. Полазне хипотезе

На основу предмета и постављеног циља истраживања могу се дефинисати следеће полазне хипотезе које ће бити доказиване:

- Промена ставова и понашања возача представља највећи потенцијал за унапређење нивоа безбедности саобраћаја;
- Перцепција ризика возача на опасним местима представља један од најважнијих фактора који утиче на понашање возача и на безбедност саобраћаја;
- Одређене карактеристике пута, значајно утичу на перцепцију ризика од стране возача, а тиме и на понашање возача и објективни ризик саобраћајних незгода на опасним местима на путу;
- Постојећи модели ризика се могу унапредити, тако да се унапређени модел перцепције ризика може применити на проучаваним и другим опасним местима, на путној мрежи у Србији;
- Унапређење пројектовања путева и понашања возача, на основу предложеног модела перцепције ризика возача, могу резултовати у смањеном броју незгода и смањењем тежине незгода на третираним деловима путне мреже;

4. Научне методе истраживања

При изради предложене докторске дисертације поред општих метода научног истраживања као што су индукција, дедукција, анализа, синтеза, компаративна анализа, биће коришћен метод упитника, класификације, елиминације и идентификације, студије случаја, научно посматрање, анализе видео записа саобраћајне ситуације, мерење брзина возила на путу, као и одговарајуће статистичке методе за анализу и тумачење података.

5. Очекивани научни допринос

Очекивани научни допринос докторске дисертације би био развијени нови, унапређени модел перцепције ризика. Нов приступ и модел били би засновани на анализи

постојећих модела и на сагледавању, анализи и интеграцији релевантних параметара који утичу на понашање возача и прихватање ризичних стилова вожње. Нови модел би уважавао зависност карактеристика пута и окружења, перцепције ризика и понашања возача.

Очекивани допринос дисертације се односи на давање смерница за унапређење опасних места на путевима и унапређење едукације возача. Ово би допринело смањењу стопе саобраћајних незгода на опасним местима на путевима.

Међу појединачним, очекиваним резултатима и доприносима истраживања могу се издвојити:

- Свеобухватан преглед литературе из области понашања возача, постојећих модела за процену ризика возача и унапређења опасних деоница путева;
- Приказ и анализа тренутног стања и тенденција у области теорије ризика, у саобраћају;
- Дефинисање параметара за процену перцепције ризика возача на опасним местима на путу;
- Упоредна анализа резултата објективних и субјективних метода истраживања, као и теренских истраживања;
- Предлог метода за процену перцепције ризика возача и прилагођавања понашања возача на опасним местима на путу, са циљем смањивања објективног ризика и унапређења безбедности саобраћаја на путевима;
- Приказ могућности имплементације предложеног модела;
- Анализа последица и очекиваних користи од примене новог модела;
- Утврђивање праваца и трендова будућег развоја разматране проблематике у оквиру саобраћајне психологије.

6. План истраживања и оквирна структура рада

Имајући у виду мотиве за избор теме, као и предмет и научни циљ рада, докторска дисертација би поред општих делова (резиме на српском и енглеском језику, кључне речи, списак скраћеница, слика и табела, литература и прилози) садржала и следеће структурне целине:

I Уводне напомене

II Предмет и циљ истраживања и основне хипотезе

III Преглед литературе – Истраживање референтне литературе из области понашања возача и упознавање са искуствима из праксе у региону, Европи и свету. Преглед постојећих модела и концепата ризика у области саобраћајне психологије. Анализа како традиционалних, тако и савремених приступа редуковања ризика код возача.

Преглед истраживања и тенденција у области идентификације опасних места на путевима.

IV Методологија истраживања – Анализа и селекција стандардизованих упитника, прикладних за конкретне циљеве истраживања. Креирање сопственог упитника прилагођеног датом истраживању. Дефинисање критеријума избора и избор репрезентативног узорка. Анкетирање репрезентативног узорка возача путем Интернета (web-based). Студија случаја (Case Study) понашања возача на одабраним местима на путевима, у односу на карактеристике пута и околине. Избор најважнијих елемената окружења који ће бити укључени у анализу ризика. Организација и спровођење теренског истраживања. Обрада резултата теренских истраживања.

V Анализа и дискусија добијених резултата (поређење са резултатима у референтној литератури) – Систематизација, анализа и дискусија резултата досадашњих истраживања и резултата сопствених теренских истраживања. Утврђивање основних елемената ризичног понашања. Анализа података о саобраћајним незгодама насталим на одабраном делу мреже путева добијених путем полицијских извештаја. Разматрање података прикупљених у теренском истраживању на одабраним опасним местима. Разматрање социо-економског аспекта саобраћајних незгода на одабраним опасним местима. Поређење добијених резултата са претходним истраживањима.

VI Предлог новог модела за редуковање ризика возача – Анализа потенцијала за прилагођавање људског фактора, односно ангажовања субјективних способности, у циљу превазилажења објективних недостатака пута. Препоруке за пројектовање и одржавање путева којима се остварује позитиван утицај на ризике и понашање возача. Препоруке за едукацију возача и унапређење понашања возача на критичним местима. Предлог модела за управљање ризиком возача и практичне препоруке за примену предложеног модела.

VII Разматрање ефеката примене новог модела перцепције ризика на ниво безбедности саобраћаја на путевима Србије – Предлог методологије за евалуацију и валидацију ефеката примене новог модела за процену перцепције ризика возача на опасним местима.

VIII Закључна разматрања - Научни допринос и правци будућих истраживања.

Истраживање би било реализовано у четири фазе дефинисане у складу са оквирним садржајем дисертације.

У првој фази биће истражене постојеће теорије и знања из области саобраћајне психологије које разматрају феномен ризика у саобраћају. Биће анализирана досадашња пракса у примени одговарајућих модела који се заснивају на концепту ризика. Са друге стране, биће дат и приказ истраживања у којима је главни акценат на процени карактеристика путева, као и студија у којима се разматрају материјалне последице саобраћајних незгода. Резултати ће бити систематизовани и дискутовани у виду свеобухватног литерарног прегледа.

У другој фази биће извршен одабир опасних места која ће бити предмет истраживања, а потом ће бити дефинисана методологија за процену параметара понашања возача који

су обухваћени предметом истраживања. Ова фаза подразумева: прикупљање и статистичку обраду података о саобраћајним незгодама на одабраним опасним местима, студију случаја саобраћајних незгода на одабраним местима, анкетирање возача и теренска истраживања.

У трећој фази ће бити анализирани резултати објективних (статистичких) и субјективних (анкетних истраживања) метода истраживања, у односу на резултате теренских истраживања и мерења. У складу са резултатима друге фазе биће креиран модел перцепције ризика од стране возача и анализиране могућности примене новог модела на одабраним опасним местима.

У четвртој фази биће размотрене могућности примене и потенцијалне користи од предложеног модела. Очекују се користи у смислу унапређења теоријских модела и практичне примене новог модела, што би могло да подржи прихватање безбеднијих стилова вожње. То се може остварити унапређењем пројектовања безбедних путева, бољим одржавањем путева, спровођењем различитих програма едукације возача итд. Коначно, тоће допринети смањењу укупних друштвено-економских последица саобраћајних незгода.

7. Закључак и предлог

На основу увида у пријаву теме докторске дисертације, Комисија сматра да је тема коју предлаже кандидаткиња у научном и стручном смислу значајна, као и да пружа могућности за постизање научног доприноса који кандидаткиња очекује и који је образложила у пријави. Комисија сматра да предложена тема одговара савременим трендовима у проучаваној области. Очекивани резултати садрже научне доприносе који би могли наћи и практичну примену у смислу предлагања смерница за унапређење опасних места на путевима и унапређењу едукације возача, што би, свакако, допринело смањењу стопе саобраћајних незгода и унапређењу безбедности саобраћаја на путевима. Предложена тема докторске дисертације припада научној области техничко технолошких наука, односно ужој научној области Саобраћајна психологија, у оквиру области Ергономија у саобраћају за коју је Саобраћајни факултет Универзитета у Београду матичан.

Кандидаткиња мр Марјана Чубранић-Добродолац, дипл. псих., објавила је радове и учествовала као коаутор у научно истраживачком пројекту из области из које пријављује тему. На основу научног и стручног рада, као и на основу досадашњег образовања, Комисија сматра да кандидаткиња испуњава све потребне услове за пријаву докторске дисертације, као и да поседује квалитете и да је оспособљена да приступи истраживању у оквиру предложене теме.

Комисија предлаже, на основу увида у поднету пријаву, да се назив теме докторске дисертације “ПЕРЦЕПЦИЈА РИЗИКА И ПОНАШАЊЕ ВОЗАЧА“ промени у “УТИЦАЈ КАРАКТЕРИСТИКА ПУТЕВА НА ПЕРЦЕПЦИЈУ РИЗИКА И ПОНАШАЊЕ ВОЗАЧА“ и да се пријава докторске дисертације кандидаткиње мр Марјане Чубранић-Добродолац,

дипл. псих., прихвати и проследи Већу научних области техничких наука Универзитета у Београду, као и да се за коменторе одреде др Крсто Липовац, ванредни професор Саобраћајног факултета Универзитета у Београду и др Светлана Чичевић, ванредни професор Саобраћајног факултета Универзитета у Београду.

У Београду,
26.02.2014. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

др Крсто Липовац, дипл. инж., ванредни
професор Саобраћајног факултета
Универзитета у Београду

др Светлана Чичевић, дипл. псих., ванредни
професор Саобраћајног факултета
Универзитета у Београду

др Владан Тубић, дипл. инж., редовни професор
Саобраћајног факултета Универзитета у Београду

др Борис Антић, дипл. инж., доцент
Саобраћајног факултета Универзитета у Београду

др Миланко Чабаркапа, дипл. псих., ванредни
професор Филозофског факултета
Универзитета у Београду